

Господарство України

№ 12
1932

ЩОМІСЯЧНИЙ
ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ЖУРНАЛ

БІБЛІОТЕКА
Українського Інституту
Історії та Етнографії
ЛЕН. 0.36

1933

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

ЩОМІСЯЧНИЙ
ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЖУРНАЛ

РІК ВИДАННЯ 9 - й

ВИДАВНИЦТВО „ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ“
ПРИ ДЕРЖПЛЯНІ УСРР
Харків—1933

Бібліографічний опис цього
видання вміщено в „Літописі
Укр. Друку“, „Картковому ре-
пертуарі“ та інших покажчиках
Української Книжкової Палати

Здано на виробництво 22/ХІІ—32 р. Підписано до друку 12/ІІІ—33 р. Друков. аркуш. $9\frac{1}{2}$.
Папер. арк. $4\frac{3}{4}$ Кількість знаків у техн. арк. 50000 Папір $E^172 \times 110\frac{1}{16}$. Вага метричн.
столи 50 кгр. Тираж 2000.

4-та друк. Трансдруку НКШ Харків, Зам. № 5303—32 р. Головліт НКО УСРР № 4132.

В. Чубар

До п'ятнадцятих роковин УСРР

I

15 роковини УСРР зустрічає успішним вивершенням за чотири роки п'ятирічного плану розвитку народного господарства й культурного будівництва та готування до здійснення другого п'ятирічного плану—плану дальшого бурхливого розвитку народного господарства й розв'язання основних соціальних проблем, що має забезпечити побудування безкласового соціалістичного суспільства.

Радянська Україна, як і СРСР в цілому, в умовах диктатури пролетаріату, за твердим керівництвом комуністичної партії, провадить боротьбу за господарський і культурний розвиток єдиної у світі пролетарської держави, тоді як цілий капіталістичний світ охоплений найжорстокішою кризою.

Успіхи соціалістичного будівництва, бурхливе зростання народного господарства в СРСР не дають покою хижакам світового капіталу. В капіталістичних країнах є немало сил, готових кожного дня напасти на СРСР. Готування цих сил відбувається день-у-день. Його провадять то інтенсивніше, що глибше розвалюється світове капіталістичне господарство.

За останні три роки капіталістичне господарство систематично знижує свій рівень. 1932 року найпередовіші країни мають далі значне зменшення виробництва з одночасним великим зростанням безробіття. Тоді як СРСР за останні три роки збільшив обсяг промислової продукції на 84%, Сполучені Штати Північної Америки зменшили його на 54%, Німеччина—на 50%, Англія—на 27,5%. Тоді як випуск продукції в СРСР, рівняючи до 1913 року, виріс майже в три з половиною рази, у Сполучених Штатах він нижчий проти 1913 року на 15%, в Англії—на 25%, в Німеччині—майже на 40%.

Капіталістичний світ котиться в безодню й, відчуваючи наближення нового туру революцій і воєн, всі зусилля спрямовує на те, щоб послабити позиції СРСР, вишукуючи для цього всі можливі засоби.

За весь період боротьби на фронті соціалістичного будівництва СРСР домогся вирішальних успіхів. Твердо здійснюючи курс на індустріалізацію країни, забезпечуючи, насамперед, розвиток важкої промисловості, ми цим самим утворювали й утворюємо базу для остаточного вивершення реконструкції всього народного господарства СРСР.

XVII партконференція, підбиваючи попередні підсумки соціалістичного будівництва в першому п'ятиріччі, відзначила: „За минулий період нашу важку промисловість поставлено твердо на ноги й тим утворено власну базу для вивершення реконструкції всього народного господарства, базу соціалістичної великої машинної індустрії“.

Продукція важкої промисловості СРСР від 1913 року до 1932 року збільшилася в 4 рази, видобуток кам'яного вугілля—більш як у 2 рази, видобуток нафти—в 2,5 рази тощо. Колосально зросла електро-енерге-

тична база, що живить народне господарство СРСР і, насамперед, промисловість. Виробництво електроенергії в СРСР від 1913 до 1931 року зросло більше як у 5 разів.

Особливо величезних успіхів Радянський Союз дійшов у справі конкретного розв'язання завдання звільнитися від техніко-економічної залежності від капіталістичних країн. Утворенням власної бази машинобудування, розвитком галузей промисловости, що виробляють знаряддя й засоби виробництва,—ми забезпечили й забезпечуємо далі потужний розвиток усіх дільниць народного господарства, бо „єдиною матеріальною основою соціалізму може бути тільки велика машинна промисловість, здатна реорганізувати також і хліборобство“ (Ленін).

Машинобудування від 1913 року до 1932 року зросло по СРСР більш як у 9 разів. Новоутворене виробництво тракторів уже 1932 року дає близько 50.000 тракторів. Автомобільна промисловість, що фактично переживає пусковий період, 1932 року дає понад 25.000 автомобілів.

Легка промисловість, збільшивши свій випуск продукції від 1913 до 1932 року більш як у 2 рази, дістає змогу посуватися в своєму розвитку вперед швидшими темпами, бо розвитком важкої промисловости утворені для цього матеріально-технічні засновки. Тов. Сталін уже на XVI з'їзді ВКП(б) підкреслював це, сказавши що „нове в розвитку нашої промисловости, між іншим, у тому, що ми маємо тепер змогу розвивати прискореним темпом і важку і легку індустрію“.

Досягнення соціалістичної промисловости забезпечили зростання сільського господарства, здійснення соціалістичної реконструкції його. Засівні площі зернових в СРСР зросли з 84 млн. га 1917 року (спускаючись до 50 млн. га 1922 року) більше як до 100 млн. га 1931 року. Чимало зріс рівень механізації сільського господарства. Самий лише тракторний парк зріс від 1927 року до 1932 року з 24,5 тис. до 167 тис. тракторів (потужність понад 2 млн. кінських сил).

Цими успіхами соціалістичного будівництва, а також підсумками виконання першої п'ятирічки в СРСР остаточно підірване коріння капіталізму на селі, розв'язується завдання цілковитої ліквідації капіталістичних елементів і ліквідації класу у найближчому майбутньому. „Ленінське питання „хто кого“ розв'язано проти капіталізму на користь соціалізму цілком і безповоротно і в місті й на селі“ (з резолюції XVII партконференції). Підпори капіталізму в середині СРСР не лишається. Тим енергійніше імперіялісти чипляються за рештки контрреволюційних елементів, розкиданих у всьому світі.

Не випадково, що останнім часом у ланцюгу різного роду провокацій проти Радянського Союзу знову впливають на поверхню контрреволюційні елементи, що провадять боротьбу проти Радянської України за її відокремлення від СРСР.

II

Імперіялісти простягають свої лапи до тих величезних господарських досягнень, що їх має СРСР. Особливо великі апетити розвиваються у імперіялістів щодо Радянської України, бо Радянська Україна разом з усім СРСР успішно виконує перший п'ятирічний план за чотири роки й готується до боротьби за здійснення другого п'ятирічного плану.

У здійсненні першого п'ятирічного плану Радянська Україна збагатилась рядом гігантських підприємств в усіх галузях виробництва. Закінчення спорудження Дніпровської гідроелектростанції, збудування гігантського Харківського тракторного заводу, Краматорського машинобудівельного заводу, реконструкція металургійних заводів, збудування

десятків вугільних шахт, впровадження механізації у вугільну промисловість, зростання хемічної промисловости—усе це є найбільший вклад у справу боротьби за соціалізм.

Продукція української промисловости, як і продукція цілого СРСР, значно зросла і 1932 року вона *перевищує передвоєнний рівень майже в 3,5 рази.*

Механізація видобування вугілля в Донбасі охоплює понад 70% продукції. Завдяки пуску нових великих шахт зросла видатність кожної окремої шахти. Якщо 1914 року в Донбасі пересічно в одній шахті видобували 98 тис. тонн вугілля, то вже 1932 року пересічний видобуток одної шахти становить близько 160 тис. тонн.

Тільки за 1931 і 1932 роки в Донбасі здано в експлуатацію 47 нових шахт проектною потужністю понад 23 млн. тонн. Донбас оновлюється швидким темпом. Новий радянський механізований Донбас має зовсім інше обличчя, ніж Донбас передреволюційний.

Значно оновлено господарство *металургійне*. Майже жодної доменної печі не лишилося нереконструйованої. За першу п'ятирічку споруджено 5 великих нових доменних печей, відбудовано з відповідною реконструкцією 7 печей, перебудовано всі старі. Будуватися й найближчими роками увійдуть в експлуатацію нові гігантські доменні печі на дійових заводах і нові металургійні велетні—Запоріжсталь, Криворізький завод, Озівсталь і ін. Майже не змінене число дійових доменних печей української металургійної промисловости 1932 року, рівняючи до 1913 року, дає проте збільшення корисного обсягу домен приблизно на 65%. Чимало зростає видатність однієї домни.

Особливо слід відзначити *технічні зрушення* в українській металургійній промисловості за період першої п'ятирічки. Приміром, раніше чавун розливали тільки в пісок і вбирали руками, а тепер поставлено розливні машини (на заводах ім. Сталіна, ім. Дзержинського, ім. Томського, ім. Петровського, ім. Ворошилова, ім. Рикова). Завантаження сировини й палива на заводі ім. Томського (печі №№ 4, 5, 6 ім. Дзержинського (№ 7) цілком механізовано. У вальцівних цехах 1933 року встановлюється три потужні блюмінги з проектною видатністю в 1.200 тис. тонн кожний і цілий ряд вальцівних станів, що будуть пущені 1933 року. Величезні зрушення ми маємо на Україні у виробництві якісної сталі, зокрема на заводі ім. Ільїча та ім. Сталіна.

Заводи *машинобудування* України, оновивши свої основні фонди, реконструювавши їх на найновішій технічній базі,—вже 1932 року збільшили своє виробництво проти 1913 року більш як у 20 разів. Посиленням темпом відбувається організація й засвоєння нових виробництв. Тільки за останні два роки сконструйовано власними силами й випущено з виробництва новий потужний трактор „Комінтерн“, потужний дизель „Зульцер“, потужні паротяги ФД 1—5—1, потужні гідрогенератори по 9.500 квт; зарубні машини, складні хемічні машини, комбайни, мотоцикли, машини постійного струму, пасові конвеєри, друкарські машини, апаратура для рентгенустанов, аркушовальцівні стани безперервної дії тощо.

Виробництво паротягів на Україні зросло проти 1913 року в 2,5 рази. До того ж паротяги випускаються тепер потужніших марок. 1932 року тракторів на Україні виготовляють понад 15 тис. замість 1.304 за 1931 р. Комбайнів 1932 року випущено понад 5,5 тисяч.

Величезними темпами *електрифікується* УСРР. Якщо 1913 року встановлена потужність усіх електростанцій становила 229 тис. квт, то 1932 року вона сягає вже 1.453 тис. квт, зрісши більш як у 6 разів. Тільки протягом першої п'ятирічки увійшли до ладу такі потужні районні електростанції, як *Дніпровська* з повною проектною потужністю

в 558 тис. квт., Штерівська—152 тис. квт., Зуївська—250 тис. квт., Есхар—66 тис. квт., Донсода—65 тис. квт. Київська—44 тис. квт. тощо.

Основні галузі народного господарства і насамперед соціалістична промисловість, як провідна, рік-у-рік міцніють, збільшують свій вплив на увесь народногосподарський розвиток країни.

У наслідок здійснення плану першої п'ятирічки поставлено на розв'язання в другій п'ятирічці основне, вирішальне господарське завдання—*вивершити реконструкцію всього народного господарства на основі створеної найновішої технічної бази.*

III

Зростання нашої соціалістичної промисловості допомогло докорінно перебудувати сільське господарство, закріпити його розвиток на новому соціалістичному шляху, перетворити з найвідсталішого дрібного розпорошеного індивідуального господарства на найбільше, усупільнене, машинізоване.

Радянська Україна в основному вивершила колективізацію сільського господарства, охопивши понад 75% земельної площі та близько 70% усіх бідняцько-середняцьких господарств.

Зростає засівна площа радгоспів від 610 тис. га 1927 року до 3.000 тис. га 1932 р. Озброєність тракторами сільського господарства України зростає 1932 р. до 487.000 НР. Сільське господарство збагатилося на нові машини власного виробництва: комбайни, потужні тракторні молотарки, садильні машини для бавовника та городніх культур-буракокомбайни тощо.

Наші успіхи в соціалістичному перебудуванні сільського господарства цілком відповідають тому визначенню, яке дала XVII партконференція:

„У сільському господарстві стався ґрунтовний перелам, що виявився в остаточному повороті до соціалізму бідняцько-середняцьких мас села. Панівне становище в сільському господарстві посіли соціалістичні форми (колгоспи і радгоспи). Радянський Союз із країни дрібного й найдрібнішого хліборобства перетворився на країну найбільшого у світі хліборобства на основі колективізації, розгортання радгоспів та широкого застосування машинної техніки. Ця перемога соціалізму, що розв'язує найважливіше і найважче завдання пролетарської революції, має всесвітньо-історичне значення“.

Колосальні завдання перебудови сільського господарства й боротьба за побудування соціалізму не могли не натрапити на шалений опір клясового ворога.

Ліквідація куркульства як кляси на основі суцільної колективізації чимало послабила позиції клясового ворога. Але, розгромивши куркульство, ми все ж на порозі другої п'ятирічки маємо ряд труднощів у закріпленні соціалістичних позицій на селі. Підводячи підсумки боротьби за здійснення першого п'ятирічного плану, відзначаючи величезні господарські й соціальні зрушення в нашій країні, ми повинні пам'ятати, що.

„Знищення кляс—справа довгої, важкої, впертої клясової боротьби, що після повалення влади капіталу, після зруйнування буржуазної держави, після встановлення диктатури пролетаріату не зникає (як уявляють вульгаризатори старого соціалізму й старої соціал-демократії), а тільки міняє свої форми, стаючи з багатьох поглядів ще завзятішою“ (Ленін, том XVI, стор. 227).

Основні маси колгоспного селянства, за проводом партії і радянської влади, провадять завзяту боротьбу проти решток куркульських елементів на селі, проти підричників колгоспного виробництва. В умо-

вах загостреної класової боротьби й шаленого опору куркульських елементів виконанню плянових державних завдань—партія по-більшовицькому поставила питання про перевірку боєздатності своїх лав, про очищення цих лав від елементів, які зрослися з куркульством, від елементів, які провадять куркульську політику, а так само і від елементів, нездатних на ділі боротися за генеральну лінію партії, нездатних розтрощувати одчайдушний опір класового ворога виконанню поставлених партією конкретних завдань і господарських плянів. В наслідок очищення партії, боєздатність партії й комсомолу, робітничої класи і колгоспних мас значно підвищиться.

Згуртування мільйонних мас навколо більшовицької партії та її ленінського Центрального Комітету на чолі з тов. Сталіним забезпечить більшовицьку наполегливість і непохитність у переборенні поточних труднощів, у забезпеченні успішного виконання плянів другої п'ятирічки. Класовий ворог намагається підірвати наше переможне просування вперед до остаточного вивершення будівництва соціалізму. *Тим організованіше, згуртованіше мають бути лави борців за соціалізм, тим рішучіша має бути відсіч класовому ворогові на всіх ділянках нашого будівництва.*

Праві й „ліві“ опортуністи, як агента класового ворога, намагаються підірвати більшовицьку боротьбу за соціалізм. Нам на Україні, що пережили величезні труднощі років існування радянської влади, ясно, що поточні труднощі—це труднощі дальшого зростання,—і ми виживаємо їх на незмірно вищому матеріальному рівні нашого народного господарства і нашої організованості, ніж це було минулих років.

IV

На Україні, як і в СРСР у цілому, нема безробіття. Колосальний обсяг будівництва і небувалі розміри виробництва, небачені розміри готування кадрів,—усе це часто-густо впирається в недостачу людей, недостачу організованості, в недостачу ресурсів на тій чи іншій ділянці. За роки нашого господарського будівництва кадри пролетаріату значно зросли. 1932 рік проти 1921 року дає зростання кадрів пролетаріату в усьому народньому господарстві України майже втриє, в промисловості—більш як утриє, і на будівництві—в 10 разів.

Але показове не тільки саме зростання кадрів пролетаріату. Більшою мірою показове те змінене ставлення до праці, та творчість у соціалістичній організації праці, які відбилися в розгортанні соціалістичного змагання й ударництва.

„Тепер не може бути сумніву, що один із важливіших фактів, якщо не найважливіший факт нашого будівництва, є в даний момент соціалістичне змагання фабрик і заводів, переклик сотень тисяч робітників про досягнуті наслідки у змаганні, широкий розвиток ударництва.

Тільки сліпі не бачать, що в психології мас і в їхньому ставленні до праці стався величезний перелам, що ґрунтовно змінив лице наших заводів і фабрик“ (Сталін).

За минулі роки ми чимало зросли вшир, але відстали на ряді ділянок у якісних показниках у глибшому опануванні процесів виробництва, техніки тощо.

Постанови партії й уряду в галузі сільського господарства й потреба розгортання боротьби за збільшення врожайності в нових умовах—в умовах колективізованого сільського господарства, значного розвитку радгоспів, значної механізації сільського господарства й поширення мережі МТС—ставить перед нами нові завдання, до здійснення яких ми повинні як слід підготуватися.

Найбільше ми відстаємо і в галузі промисловості, і в галузі сільського господарства у виконанні якісних показників пляну.

Боротьба за плян має бути основним завданням для всіх. Усі повинні пам'ятати, як тов. Сталін гостро ставив питання про потребу виконання наших плянових завдань, наших програм:

„Насправді, виробничий плян є жива і практична діяльність мільйонів людей. Реальність нашого виробничого пляну — це мільйони трудящих, що творять нове життя. Реальність нашої програми — це живі люди, це ми з вами, наша воля до праці, наша готовість працювати по-новому, наша рішучість виконати плян. Чи є вона, ця сама рішучість? Так, є. Отже, нашу виробничу програму можна і повинно здійснити“.

Але коли треба боротися за кількісне виконання виробничої програми, то це ще не значить, що можна не боротися за якісні показники.

На жаль, багато хто ще не зрозумів важливості боротьби за якісні показники і через те 1932 р. в промисловості ми мали ряд проривів, а надто щодо собівартості випускуваної продукції.

Усі також повинні пам'ятати і друге найважливіше завдання, що його поставив тов. Сталін.

„Не можна далі терпіти огріхів у галузі раціоналізації, недовиконання пляну щодо зменшення собівартості і неподобну якість продукції ряду наших підприємств. Ці огріхи й хиби тиснуть на все наше народне господарство і не дають йому посуватися вперед. Пора, давно пора покласти край цій ганебній плямі! Більшовики повинні показати, що вони зуміють справитися з цим завданням“ (Сталін „Питання ленінізму“).

За минулі роки ми маємо великі досягнення у впровадженні найновішої техніки і в промисловості і в сільському господарстві. Передовики технічного знання — інженери, агрономи — дали чимало зразків найновішої техніки до рук пролетаріату й колгоспного селянства для боротьби за успішне побудування соціалізму. Чималу роль відіграли тут і науково-дослідні заклади, що зростають водночас із загальним зростанням нашого народного господарства (число науково-дослідних закладів за останні 5 років на Україні зросло від 127 до 262, число наукових працівників у них — від 1090 до 7961). Передовики робітники й колгоспники за проводом комуністичної партії наполегливо борються за здійснення гасла т. Сталіна — опанувати техніку.

Проте, поруч цих безперечних успіхів ми маємо й значні прориви та відставання в опануванні техніки. Ми опановуємо на нових заводах найновіші машини, складні агрегати, ми впроваджуємо в сільське господарство найновіші нечувані в селянському господарстві машини. Та поруч цього ми маємо факти варварського ставлення до машин, випадки куркульського шкідництва щодо цих машин, — тобто маємо факти недостатньої боротьби за радянську машину з тими куркульськими шкідливими елементами, що пролазять у наші виробничі організації, щоб підірвати їхнє господарство, дискредитувати заходи радянської влади.

Запекла класова боротьба розгортається навколо кожного заходу радянської влади, спрямованого на знищення коріння капіталізму, на зміцнення соціалістичних позицій. Елементи класової боротьби особливо яскраво виявляються на селі навколо колгоспів, навколо організаційно-господарського зміцнення їх та виконання колгоспами й одноосібними господарствами державних плянових завдань.

Не можна забувати, що подібні спроби підірвати соціалістичне виробництво ми маємо в нових організаціях — в МТС. Ми маємо на Україні 574 МТС з тракторним парком в них понад 200 тис. кінських сил і з колосальним числом складних с.-г. машин. МТС повинні стати

справжніми керівниками колгоспного господарства, повинні забезпечити максимально ефективне використання машин у сільському господарстві, повинні допомогти колгоспній масі швидше подолати рештки дрібно-буржуазної психології й навичок дрібного, розпорошеного господарства. МТС стають і повинні стати вирішальними підпорними пунктами в боротьбі за піднесення сільського господарства до рівня, що цілком задовольняє вимоги соціалістичного господарства, що зростає, та культурного будівництва країни.

V

Ми маємо на Україні всі засновки для виконання наших господарських плянів і успішного проведення господарсько-політичних кампаній. Але 1932 року—останнього року п'ятирічки—на порозі другого п'ятирічного пляну ми недовиконали ще ряду наших плянових завдань. Особливо значне недовиконання ми маємо в сільському господарстві. Основне бойове завдання є завдання *зміцнювати й розвивати соціалістичне сільське господарство на базі організаційно-господарського зміцнення колгоспів, зміцнення й розвитку радгоспів.*

Зважаючи на труднощі, що супроводять боротьбу на цій дільниці, партійні організації, робітничі та колгоспні маси України повинні напружити всі сили, щоб зламати куркульський опір у боротьбі за хліб, подолати підризну роботу куркульських елементів у колгоспах, домогтися більшовицької наполегливості у здійсненні заходів партії й радянської влади у сільському господарстві.

Спираючись на передовиків-колгоспників, зміцнюючи партійні організації, домагаючись чіткої роботи радянських органів на селі і в районі, як в основній ланці соціалістичної перебудови сільського господарства,—ми зможемо ліквідувати прорив, що був у нас 1932 року, і підійти до весняної кампанії більш озброєними й більш організованими.

Ми вступаємо в перший рік другої п'ятирічки на базі величезних досягнень і в промисловості, і в сільському господарстві. На цей рік ми маємо плян, що передбачає даліше зростання виробництва, дальший розмах соціалістичного будівництва. Праві й „ліві“ опортуністи, скиглії всіх гатунків і класові вороги знову беруть під сумнів здійсненість наших більшовицьких плянів, знову намагаються підірвати наш ентузіазм у боротьбі за виконання цих плянів.

Радянська Україна починає 16 рік свого існування сповнена віри у свої сили, повністю зваживши хиби в роботі на окремих ланках нашого апарату, з більшовицькою наполегливістю у боротьбі за ліквідацію цих хиб і виконання нових плянів.

Наші труднощі зростання не можуть послабити нашої боротьби за справді більшовицькі темпи будівництва. Складна міжнародня обстава не дозволяє послабити наші темпи, не дозволяє нам заспокоїтись на досягнених рівнях. Вона вимагає найнапруженішої боротьби, найнапруженішої роботи.

Усі засновки для дальшого просування вперед у нас є. Треба тільки рішучіше, енергійніше взятися до здійснення постанов партії й уряду.

У боротьбі за виконання плянів промисловості ми повинні повніше й на полегливіше здійснювати постанови XVII партійної конференції, що визначила завдання у промисловості на 1932 р.

„В основу всього дальшого розвитку промисловості треба покласти швидке піднесення продуктивності праці, що стає цілком здійсненне, завдяки пуску нових машин і апаратури. Особливо гостра потреба цього року мобілізувати всі внутрішні ресурси промисловості

і всі приховані можливості, на основі величезних завдань технічної реконструкції (серед них завдання правильного географічного розміщення промисловости й технічного комбінування споріднених виробництв), вимагає виняткової уваги до якісних показників і економічних (собівартість, продуктивність праці тощо) і технічних, що становлять їхню матеріальну основу (належне використання потужности машин і агрегатів, відповідні коефіцієнти використання печей, належні швидкості технологічних процесів тощо).“ (З резолюції на доповідь тов. Орджонікідзе).

Ці завдання цілком лишаються в силі на 1933 рік. Отже, в галузі промисловости основні завдання—поруч виконання кількісних—виконання *якісних* показників, насамперед збільшення продуктивности праці, зменшення собівартости, забезпечення середпромислового нагромадження. Нам треба максимально ефективно використати наші основні фонди, всі механізми. Розвиток легкої промисловости, організацію сировинної бази для неї, збільшення виробництва товарів широкого вжитку ми повинні рішуче посунути вперед.

Дальше підвищення матеріально-культурного рівня трудящих, поліпшення робітничого постачання повинні стояти в ланцюгу основних завдань перед усією партійною, радянською і профспілковою громадськістю на всю широчінь. Успішне розв'язання цих основних завдань піднесе на ще вищий рівень наше соціалістичне господарство, значно зміцнить обороноспроможність нашої країни.

У піднесенні нашого *соціалістичного сільського господарства* найближче завдання, що забезпечує наше просування вперед, це дальше організаційно господарське зміцнення колгоспів, збільшення врожайности, розвиток тваринництва, опанування техніки сільсько-господарського виробництва та агротехніки, посилення ефективности використання машин у сільському господарстві й на базі впровадження машин—високий рівень організації праці, високий рівень організованости колгоспників, високий рівень продуктивности праці, підвищення матеріального рівня колгоспів і колгоспників Провести весняну сівбу, забезпечити якість її, підготувати насіння, тракторний парк, живе тягло, відремонтувати і впорядкувати всі механізми, організувати й розмістити людей, створити сталі бригади—ось ті поточні завдання, розв'язавши які ми зробимо величезний крок на шляху здійснення рішень III всеукраїнської партконференції.

Завдання наступного року колосальні. Та колосальний і той досвід, яким озброєна партія, радянська влада, пролетаріат і колгоспне селянство України.

Завдання, що їх ставиться на наступний рік,—реальні, здійсненні і за їх розв'язання за проводом партії Радянська Україна береться.

Успішне розв'язання цих завдань остаточно зліквідує всі намагання світової буржуазії чи то шляхом інтервенції, чи то підривною роботою всередині країни послабити потужний розвиток соціалістичної Радянської України, як складової частини великої пролетарської держави—СРСР.

А. Шліхтер

15 років Жовтня¹⁾.

В дискусіях про характер революції 1917 року, які відбувалися 15 років тому, дебатовалося два принципи, два шляхи, за якими мусить йти наша країна. Один шлях — це шлях більшовизму, шлях комунізму, другий шлях — це шлях меньшевизму. Революція і реформа, — ось навколо яких двох принципів зосереджувалася боротьба партій, які існували в той час.

Навколо цих же принципів по суті зосереджувалася і боротьба всередині нашої партії. Два настановлення, два принципи, два шляхи — шлях революційний і шлях реформістський.

Що з себе уявляло, що визначало революційне настановлення? Це настановлення полягало в тому, щоб поперше — взяти владу до своїх рук, подруге — зламати старий державний апарат, потрете — придушуючи опір експлуататорів — організувати соціалістичне виробництво. Зламати державний апарат, а не просто оволодіти ним — це є невідмінна умова будівництва соціалізму. Це є настановлення Маркса - Енгельса - Леніна. „Не передати бюрократично військову машину з одних рук до других, а розбити цю машину — така попередня умова всякої справді народньої революції“ — так висловлюється Карл Маркс в його листах до Кугельмана. „Паризька комуна показала, що робітнича кляса не може просто оволодіти готовою державною машиною й скористатися з неї для своїх власних цілів“ — так висловлюється Карл Маркс і Фридрих Енгельс в передмові до „Комуністичного Маніфесту“. Не може використати для своїх власних потреб — це значить що треба цей апарат зламати, треба побудувати новий апарат пролетарської держави. Це є настановлення Леніна і нашої партії. Це революційне настановлення втілено в ленінській теорії переростання буржуазно - демократичної революції на соціалістичну революцію, що її розвив Ленін ще 1905 року. Ця теорія каже, що революція соціалістична не відділена китайським муром від революції буржуазно - демократичної, що пролетаріат, гегемон революції, повинен боротися за переростання буржуазно - демократичної революції на соціалістичну.

Перемога більшовизму, зумівшого повести пролетаріат революційним шляхом, ввесь розвиток нашої революції — довели правильність ленінової теорії, переконали, що відома теорія троцькізму про „перманентну“ революцію є контрреволюційна, виявили всю хибність поглядів Зінов'єва, Каменєва та інших, що заперечували ленінську теорію переростання й хотіли затримати в 1917 році революцію на її буржуазно - демократичному етапі.

¹⁾ Доповідь на урочистих зборах наукових робітників та аспірантів Вуамлін і на загальних зборах пролетаріату зав. „Серп і Молот“.

В чому полягало реформістське настановлення? „У нас нема об'єктивних економічних передумов... Незріла маса не може будувати соціалізм... Для побудови соціалізму потрібна „цивілізованість“. Ось в головному думки, на яких базувалося реформістське настановлення. Зміст цього настановлення полягає в тому, що в перспективах революції мова може йти лише про вrostання в соціалізм лише через шлях реформ. Це є настановлення соціал-демократії, II Інтернаціоналу, але не тільки їх. Такої позиції додержувались і Каменев, і Зінов'єв, і інші в 1917 році перед Жовтнем; їхні погляди були виявом дрібно-буржуазних впливів на окремих представників нашої партії.

Коли формулювати різницю між одним настановленням і другим з погляду класової боротьби, то коротко можна зазначити, що перший шлях — це шлях нещадної класової боротьби, шлях диктатури пролетаріату. Другий шлях — це шлях диктатури буржуазії — під прапором спілки, співробітництва клас.

Наші настановлення, настановлення соціалістичної революції, ми базували на нашому прогнозі щодо долі капіталізму та світової революції, на загниванні капіталізму, на поглибленні тих суперечностей, які виникають з самого процесу капіталістичного виробництва, з самої капіталістичної системи, з основної суперечності між суспільним характером виробництва й приватним привласненням. У Маркса ми маємо такі яскраві рядки: „Сучасне буржуазне суспільство, що немов чарами витворює могутні засоби виробництва та сполучення, схоже на того чарівника, який, викликавши своїми заклинаннями підземні сили, не може ними впоратися“. Цілковитим підтвердженням цієї аналізи є сучасна криза, що панує в усьому капіталістичному світі. Сучасна світова криза — це не є звичайна економічна криза капіталістичного господарства, це економічна криза, що розгорнулася на базі загальної післявоєнної кризи капіталізму, поглиблюючи й загострюючи її, це є яскраво виявлена криза капіталістичної системи.

Ось два дуже виразних факти з конкретної дійсності сьогоднішнього дня, зв'язаної з кризою. Америка оголошує десятилітні канікули в науці, щоб, як вони кажуть, „приборкати“ техніку, затримати її розвиток. А в Німеччині один лікар додумався до нечуваного способу боротьби з безробіттям: він висловився в такий спосіб, що венеричні захворювання є бажані, бо якби їх не було, то настало б нечуване безробіття венеричних лікарів. Ось яскраві зразки морального маразму, розкладу панівної класи буржуазного суспільства.

Наш більшовицький прогноз щодо долі капіталізму й світової революції цілком оправдався.

Стабілізація капіталізму, про яку так багато кричали ще зовсім недавно філістери, — ця відносна, часткова стабілізація вже закінчилася, вже зникла з обрії.

В оцінці стабілізації, як показника перспектив капіталістичного господарства, в сучасний момент революції є поряд два органічно не примирених погляди: меншовицький і комуністичний. Соціал-демократія, шукаючи виходу з тяжкого становища, висуває теорію про „організований капіталізм“, про те, що „організований капіталізм“ може знищити кризи і подолати анархічність і розруху капіталістичного господарства.

Соціал-демократи в своєму намаганні протиставити капіталістичний вихід із кризи революційному будують свої теорії „організованого“, „планового“ капіталістичного господарства. Яскравим зразком цих жалюгідних спроб знайти рецепт врятування капіталізму є теорія ренегатів Кавтського та Гільфердинга. Вони вважають за можливе, що коли капіталістичне господарство в своїх різних галузях об'єднається, коли утворяться різні інтернаціональні об'єднання, тоді, мовляв, вже

створиться єдиний капіталістичний світовий трест, тоді не може бути кризи, не буде боротьби між окремими імперіялістичними державами. Це за Кавтським буде нова фаза, фаза ультра-імперіялізму.

Так соціал-фашист Кавтський, всупереч економічній і політичній дійсності, протиставляючи свою соціаль-фашистську теорію марксо-ленінській теорії імперіялізму, намагається відстоювати можливість якогось „мирного“ імперіялізму.

Аналогічні погляди розвивав і Троцький, наш заклятий ворог, що одверто став на бік буржуазії, ніхто інший, як він, виставляв теорію, що Америка посадить на пайку основні капіталістичні країни, цебто теж теорію плянування капіталістичного господарства.

Відбиток цих поглядів ми маємо і в нашій партії. Згадаємо тов. Бухаріна з його теорією „організованого капіталізму“, з його „вростанням куркуля“ в соціалізм.

Інший погляд на сучасний стан світового капіталізму, на кризу — це погляд Комінтерну. Комінтерн підкреслював, що стабілізація капіталізму відносна й тимчасова. Сучасна криза капіталізму є блискуче підтвердження цієї оцінки становища від Комінтерну, блискуче підтвердження правильності тактики нашої комуністичної партії, яка виходила з цих основних уґрунтовань протягом усієї своєї боротьби за соціалістичну революцію.

XII пленум ІККІ показав, що оцінки X й XI пленумів тенденцій розвитку ствердились, що на базі надзвичайного загострення світової економічної кризи, на базі загострення усіх суперечностей капіталізму, на базі зміцнення усіх сил революції, остаточного зміцнення СРСР на соціалістичному шляху, — часткова стабілізація капіталізму закінчилася.

„У певних надзвичайно важливих вузлових пунктах антагоністичні сили вже розв'язуються для сутички. Прийшов кінець відносній стабілізації капіталізму“, — так висловлюється XII пленум ІККІ про становище капіталізму.

Звичайно, треба сказати, що було б помилково й шкідливо навіть гадати, що повалення капіталізму може відбутися, так би мовити, автоматично. Це повалення капіталізму може статися лише наслідком класової боротьби пролетаріату, що спричиниться до знищення капіталізму, як цілої системи.

Наш прогноз про розвиток світового революційного руху також блискуче підтверджується сучасним міжнародним становищем. Поперше, ми маємо зріст революційного піднесення в капіталістичних країнах. За останні часи по всіх капіталістичних країнах було 600 великих страйків, з половиною їх пролетаріат виграв. В Лондоні відбувся недавно величезний голодний похід. Голодні безробітні з різних провінцій Англії організованими лавами попрямували до Лондона й організували величезний мітинг, який охопив близько 100.000 чоловіка голодних. Відбулися збройні сутички з поліцією. В Німеччині зараз відбувається величезний загальний страйк робітників всіх видів транспорту — страйкує трамвай, автобуси, метрополітен і т. д. В Німеччині під час виборів до рейхстагу 6 млн. голосів подано за диктатуру пролетаріату, за соціалістичну революцію — проти фашистської диктатури Гінденбурга-Папена, проти диктатури буржуазії взагалі. Це яскравий показник революційного піднесення в Німеччині. Коли згадати до цього про події в Китаї, про зростання радянського Китаю, то можна сказати, що все це свідчить про назрівання світової революції в цілیم ряді капіталістичних країн. Капіталістичний світ вступає в новий тур воєн і революцій.

„Ще немає безпосередньої революційної ситуації у найважливіших і вирішальних капіталістичних країнах. Тепер відбувається саме перехід

до нового туру великих сутичок між клясами й між державами, до нового туру революцій і воєн" — так висловлюється XII пленум ІККІ.

Звідси основне завдання тепер — безпосереднє завоювання більшості робітничої кляси і підготування мас до вирішальних революційних боїв, до боїв за диктатуру пролетаріату.

Спинімося кількома словами на тому, з яким багажем 15-річної боротьби вступає СРСР в цей новий тур воєн і революцій. Згадаймо про чергові завдання, що ставила наша партія в кінці 1917 і 1918 р.р. Ці чергові завдання радянської влади скупчені в статті Леніна, що відноситься до 1918 року і має назву „Чергові завдання радянської влади“. Ці завдання полягали от у чому. „Перше завдання, — писав тов. Ленін — це переконати більшість народу в правильності нашої програми й тактики...“ „Друге завдання нашої партії було — завоювати політичну владу й придушити опір експлуататорів“... „Третє завдання — організувати урядування країною“. І далі — „перехід до куди складнішого завдання — утворити такі умови, коли б не могла б ні існувати ні знов виникати буржуазія“. Невідмінною умовою виконання цих завдань було — „безсуперечна покора мас в інтересах соціалізму єдиній волі керівників трудового процесу“.

Як виконала партія й Радянська влада ці завдання за прожиті нами 15 років? Перед нами ще багато роботи стоїть і стоятиме, багато нових завдань, багато труднощів, але в основному ці завдання виконано, розв'язано.

Партія більшовиків, під проводом якої пролетаріат взяв владу, завоювала величезне довір'я й підтримку робітничих мас і трудящого селянства. В умовах запеклої клясової боротьби ми будуємо соціалізм, і вже в другу п'ятирічку остаточно знищимо кляси й причини, що їх породжують.

Наше основне завдання — це будівництво соціалізму. На початку НЕП'у В. І. Ленін говорив, що найважливіше й найважче завдання соціалістичного будівництва, — це побудова фундаменту соціалістичної економіки.

Що ж ми маємо зараз в цій справі?

Наша країна з відсталого аграрної країни перетворилася на могутню індустріальну країну. Ми розвиваємося нечуванними темпами, яких не знала та й не може знати жодна капіталістична країна. Ми маємо потужний розвиток важкої індустрії. Ми маємо серйозні досягнення в розвитку легкої промисловости. Продукція 1932 року більше ніж у три рази перевищує продукцію 1913 року. У нас розвиваються нові соціалістичні форми організації праці. Ми остаточно знищили безробіття — цю прокляту спадщину капіталізму. Значно підвищено матеріальний і культурний рівень робітничої кляси. Ми посилили економічну незалежність та обороноздатність нашої країни. Ми маємо величезні досягнення в розв'язанні проблеми догнати й випередити передові капіталістичні країни і вже ставимо перед собою завдання „в другому п'ятиріччі догнати в технічно-економічному відношенні передові капіталістичні країни по ряду господарських галузей“ (із резолюції XVII партконференції).

Ми здійснили одне з важливіших завдань диктатури пролетаріату — на основі індустріалізації країни й кооперативного пляну Леніна ми дійшли того, що основні маси села твердо стали на соціалістичний шлях розвитку. Понад $\frac{2}{3}$ бідняків та середняків об'єднано в колгоспи. Понад 100 тисяч тракторів борознять радгоспні та колгоспні лани. Ми утворили могутню мережу МТС. Наша країна з країни дрібного відсталого сільського господарства перетворилася на країну самого великого в світі соціалістичного сільського господарства. Ми маємо ліквідацію в

основному куркуля як класи, на базі суцільної колективізації, ми маємо всі передумови для остаточної ліквідації у другу п'ятирічку капіталістичних елементів в місті й на селі. Питання, що його свого часу висунув тов. Ленін, питання „хто-кого“, тепер розв'язане на користь соціалістичної революції, як в місті, так і на селі.

Ми маємо величезні успіхи в національно-культурному будівництві. Буйним квітом розцвіла соціалістична своїм змістом, національна формою культура. Ми піднесли на величезну височінь літературу, мистецтво, науку. Ми маємо вже такі конкретні величезні досягнення, як побудова Дніпрельстану та Дніпрокомбінату, маємо такі велетні, як Кузнецькбуд, Магнетобуд, ХТЗ та СТЗ, Турбінобуд та десятки інших, — все це є дітища першої п'ятирічки, яку закінчено за 4 роки.

Це визначає, що будівництво фундаменту соціалізму вивершено. Коли ми будемо пам'ятати, що наша революція має інтернаціональну суть, що будівництво соціалізму в СРСР, країні передового загону світової революції, зараз є найбільший, найважливіший фактор світової революції, — стає не тільки смішною, але й огидною фігура Троцького, його спроби зробити наклеп на нашу партію, його спроби виставити Жовтень в такому світлі, ніби наша революція є національно обмежена, себто революція, що має значення тільки в національних рямцях. Так тлумачив Троцький наше будівництво соціалізму в одній країні. Ми тепер бачимо на фактах, що наша революція — це лише початок і перший етап світової революції. Та увага, що її звертає на нашу роботу, на наші успіхи й хиби весь міжнародний пролетаріят, — все це свідчить про те, що наша революція є початок та перший етап світової революції, що про національну обмеженість нашої революції може думати й говорити лише ворог соціалістичної революції, яким є зараз вже цілком одверто містер Троцький.

Не менш великі, не менш важливі чергові завдання висунула наша партія на XVII партконференції й на останньому вересневому пленумі ЦК ВКП(б) щодо програми нашого будівництва на другу п'ятирічку.

„Основне політичне завдання, — читаємо в резолюції XVII партконференції, — другої п'ятирічки це остаточно ліквідація капіталістичних елементів і клас взагалі, цілковите знищення причин, що породжують класову різність та експлуатацію і подолання пережитків капіталізму в економіці й свідомості людей, збудування безкласового соціалістичного суспільства. Основним господарським завданням є завершення реконструкції всього народного господарства, утворення новітньої технічної бази для всіх галузей народного господарства“.

Виконання цих завдань проведимо й далі в умовах загостреної класової боротьби. Куркуль розбитий, але ще недобитий до краю. Класова боротьба набуває нових форм. Класовий ворог іде на всілякі викрути й хитрощі, щоби нашкодити соціалістичному будівництву. Партія дасть цим куркульським махінаціям належну відсіч.

Тому невідмінною передумовою виконання цих завдань є далша рішуча боротьба за генеральну лінію партії, за монолітність нашої партії. Коли ми згадаємо ту боротьбу, що її наша партія провадила протягом 15 років за свою генеральну лінію, перед нами стає на весь зріст величезна робота, яку проробила партія. Справді, не було жодного серйозного моменту в житті нашої партії, коли б ми не зустрічалися з потребою вести рішучу, нещадну боротьбу за генеральну лінію партії, проти всіх уклонів від неї, як правих, так і „лівих“ і примиренства до них. Ця боротьба за генеральну лінію була у нас, коли ми брали владу; вона була й тоді, коли ми приходили до НЕП'у (під час дискусії про профспілки), і коли закінчували відбудовний період і починали роботу над здійсненням першої п'ятирічки, і під час суцільної колекти-

візації й ліквідації куркуля як класи, — в усі ці найвідповідальніші моменти в житті партії і цілої країни не вступала боротьба за генеральну лінію з усіма її перекрутниками. Кожне зрушення в нашій роботі, кожний крок уперед викликали пошвавлення опозиції, викликали з нашого боку боротьбу проти цієї опозиції, і ця боротьба неодмінно закінчувалася нашою перемогою.

Наша партія під керівництвом ленінського ЦК і на чолі з проводирем нашої партії, найкращим учнем тов. Леніна — тов. Сталіним, боролася й буде рішуче боротися зі всякими ухилами і перекрученнями генеральної лінії партії, буде боротися на два фронти, з правим опортунізмом, як головною небезпекою на данному етапі, і з „лівими“ заскоками, з „лівими“ фразами і з примиренством до них.

Наші успіхи величезні, але ми маємо і багато хиб.

В нашій роботі ще не все гаразд, ще не все робиться так, як це потрібно на користь соціалізму. Багато ще роботи нас чекає попереду, але основне ми вже зробили — закінчили побудову фундаменту соціалізму. У нас ще буде й чимало труднощів, але ці труднощі є труднощі нашого росту. Нам ще прийдеться багато попрацювати над усуненням наших недоліків, і якраз сьогодні, в день XV роковин Жовтня треба сказати про потребу мобілізації всіх сил на подолання наших труднощів і на усунення наших недоліків. Нам треба згуртуватися на виконання таких завдань, як хлібозаготівлі, як організаційно-господарське зміцнення колгоспів, як боротьба за якість продукції і взагалі нашої роботи, як боротьба за кадри і т. інш. Особливу увагу ми повинні звернути на боротьбу за кадри. Без належних кадрів ми не можемо будувати соціалізм. Все це є такі завдання, які повинні у другій п'ятирічці привернути величезну нашу увагу.

До цього часу ми говорили про шляхи комунізму, про шляхи нашої соціалістичної революції і про наслідки нашої роботи. Треба сказати, що й соціал-демократи з II Інтернаціоналу виявили наслідки своєї роботи, здійснюваної на їх шляхах.

Ми завжди характеризували соціаль-демократію, як міцну підпору й помішницю міжнародної буржуазії. Тепер це стає відомим всьому світові вже зі свідчень самих капіталістичних кіл. Розкладницька робота щодо розколу робітничої класи, придушення повстання робітників в 1923 р. і багато інших зрадницьких вчинків, — це все є наслідки роботи II Інтернаціоналу, наслідки роботи соціал-демократії. Тепер вже ніхто не може взяти під сумнів наші твердження, що соціал-демократія є найважливішою підтримкою буржуазії в усіх її заходах щодо боротьби з світовою революцією, яка наближається, та в підготованні до озброєного нападу на СРСР до якого жваво готується зараз капіталістичний світ.

В цей час, коли загроза нової імперіалістичної війни збільшується, СРСР є єдина країна, що дійсно бореться за мирну працю, за мир, за братерство трудящих мас. Звичайно, воєнна небезпека велика, ми це добре знаємо і завжди добре пам'ятаємо; ми боремося за мир, але одночасно готові дати могутню відсіч ворогові, коли він спробує напасти на нас. У нас є все потрібне для того, щоб дати капіталістичному світові належну відсіч. По-перше, ми маємо міцну спілку, міцнішу ніж будьколи раніш, пролетаріату з основними масами селянства. Ми маємо міцний союз радянських республік, могутність яких з року на рік зростає все більше й більше. Ми маємо нашу Червону армію. Капіталістичний світ вже знає, що таке Червона армія, він уже встиг на далекому Сході обізнатися з її міццю. Червона армія дала таку відсіч, що її досі пам'ятають не тільки китайська буржуазія, але й японські імперіалісти добре рахуються з цим. „Ні клаптика чужої землі не хо-

чемо, але й вершка своєї землі нікому не віддамо" — ця формула, висловлена на XVI з'їзді ВКП(б) нашим провадирем тов. Сталіним, буде завжди нашою керівною формулою в справі підготовки до оборони нашої країни.

Наближається світова революція. Пролетаріят в усіх основних країнах готується до повалення своєї буржуазії, до перетворення імперіалістичної війни на війну громадянську, зробити це так, як зробили ми 15 років тому. Міжнародний пролетаріят, як повстане, спалить в цій громадянській війні панування капіталу і піднесе над усім світом червоний прапор, як це ми зробили у себе 15 років тому.

Хай живе ВКП(б) і Ленінський ЦК на чолі з тов. Сталіним, який вчить нас, як треба будувати соціалізм, як треба виходити з труднощів, як треба найскорішим шляхом прямувати до комунізму.

Хай живе Комінтерн — могутній штаб світової революції.

Хай живе світовий Жовтень.

Хай живе диктатура пролетаріату в усьому світі.